

Titel: Tiende Afsnit.

Citation: "Tiende Afsnit.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r01-shoot-chptrd1e15928/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

IV

Syvende Afsnit.

Om Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanklageren eller Politiet.

	Side.
Inledende Bemærkninger.....	170.
Kapitel I.	
Om Sager, der påstås i Henhold til § 38 eller § 40.....	170—174.
Kapitel II.	
Om Sager, der påstås af Private i Henhold til § 39.....	174—175.
Kapitel III.	
Om Påtale af dørgretlige Retssag i Forbindelse med Straffesagen.....	175—177.

Åttende Afsnit.

Om Fuldbgydelsen af Domme i Straffesager.....	177—179.
---	----------

Niende Afsnit.

Om Omkostninger i Straffesager samt om Rettergangsbøder.

Kapitel I.	
Om Omkostninger i Straffesager.....	180—181.
Kapitel II.	
Om Rettergangsbøder.....	181—182.

Tiende Afsnit.

Slutningsbestemmelser.....	182.
----------------------------	------

Den Opgave, som det foreliggende Udkast til en Lov om Strafferetsplejen stræber at løse, er ikke og kunde ikke være forskjellig fra den, hvis Beslutning de flere ældre, hos os fremkomne Udkast om dette Emne have tilfattet, nemlig Gjennemførelsen af de Reformers, som Grundlovens Ord og Aand fordrer. En Sammenligning mellem dette Udkast og hine ældre vil ogsaa vise, at det har en ikke ringe Del af sit Indhold tilfaldet med dem. Naarlig gjælder dette om det Forslag, der af Regjeringen blev forelagt Rigsdagen i Aaret 1864, og til hvilket Kommissionen saa meget mere var opfordret til at tage et særligt Hensyn, som det ved det Allr. Reskr. af 28de Febr. 1868 blev anvist Kommissionen til Grundlag for Behandlingen af Strafferetsplejen. En saadan Sammenligning vil imidlertid tillige vise, at det nu foreliggende Udkast ikke blot er selvstændigt i Formen, men at ogsaa dets Indhold i flere vigtige Punkter er nyt, og at Emnet i det Hele er blevet mere fuldstændigt gennemarbejdet, end tidligere har været Tilfældet. En væsentlig Grund hertil ligger i forandrede Forhold.

For det Første er det ikke nu som før alene en Reform af Strafferetsplejen, hvorom Tænkningen er. Kommissionens Overv. har været at udarbejde Forslag til en Reform af hele Retsplejen overensstemmende med Grundlovens Bud. Denne Omstændighed maatte ikke blot naturlig føre til en vis Ensamthed i den ydre Behandling af Opgavens forskjellige Dele, men den maatte nødvendigvis ogsaa paavirke Indholdet. De vigtige Grundsaetninger, som Straffe-

retsplejen har fælles med den borgerlige Retspleje, maatte saavidt mulig gennemføres paa ensartet Maade. Det er tilstrækkeligt som Exempel paa Indflydelsen heraf at gjøre opmærksom paa eet Hovedpunkt. Ved Behandlingen af den borgerlige Retspleje kom Kommissionen til den Erkendelse, at en virkelig Gjennemførelse af Rundklighedsprincippet maatte udelukke en Appel i den Første, i hvilken den findes i den nu gjældende Proces. Men skulde Appellen opgives, maatte dette medføre den indgribende Forandring i den gjældende Ret, at Retsplejen i første Instans som Regel blev henlagt til Kollegialretter, hvilket atter gjorde en hel Omvending af den nuværende Retsorganisation nødvendig. Alt dette gjælder nu paa samme Maade om Strafferetsplejen; thi Rundklighedsprincippet er fælles. Og selv af rent ydre Grunde er det en Selsølg, at den borgerlige Retspleje og Strafferetsplejen maatte bygges paa en fælles Retsorganisation som Grundlag. Derved var da en Række af nye Hensyn og Forudsætninger givne, som ikke havde været tilstede, da de tidligere Udkast udarbejdedes. For disse var Hovedsagen egentlig kun det ene: Indførelse af Rættinger. Nu maatte andre Former for en Straffesags Paadømmelse i første Instans gjøres til Gjenstand for en ligesaa omhyggelig Behandling fra nye Synspunkter.

Dertil kommer en anden meget væsentlig Omstændighed. Det er en Selsølg, at man ved Indførelsen i dansk Ret af den nye, ved Grundloven bebudede Strafferetspleje maa søge Beskedning og Forbilleber i de store evre-

pejste Stater, hvor de Institutioner, som Grundloven har for Os, i længere eller kortere Tid have været i Virksomhed, og drage Nytte af de her indførte Erfaringer, samt af de videnskabelige Arbejder og Forhandlinger, hvortil Institutionen i disse Lande har givet Anledning. I denne Henseende har der nu fundet en vigtig og indholdsrig Udsvilning Sted i de Aar, der ligge efter Udarbejdelsen af Regeringens ovenfor omtalte Forslag, en Udsvilning, som dengang i al Hald endnu kun var i sin Begyndelse. Som bekendt, er England med Skotland det oprindelige Hjemsted for de Institutioner, om hvis Indførelse i den danske Strafferetspleje der er Tale. Først den franske Revolution gav Stødet til deres Overførelse til Kristendoms Stater. Det første Land, hvor denne fandt Sted, var Frankrig. Selsølgelig stede Overførelsen ikke uden meget væsentlige Ændringer. Den franske Straffeprocès kan ikke kaldes en blot Kopi af den engelske. Mange af de Ændringer, der gjordes, vare ogsaa uvilksomt begrundede. Der maatte ved Overførelsen gjøres en Søndring mellem det fornøftige og Almene i de engelske Institutioner og det mere Ufaldrige, ved særlige engelske Forhold og historiske Forudsætninger Bestemte. Paa den anden Side er det ogsaa vist, at mange Forandringer hvilede paa et mangelfuldt Kjenndskab til den engelske Ret og deraf flydende Misforstaaelser. Et stort Fortrin havde den franske code d'instruction criminelle fremfor den engelske Straffeprocèsret herved, at den gav en systematisk, let overskuelig og tilgængelig Fremstilling af Straffeprocèsrets Ordning, medens den engelske paa mange spredte Bud og paa Progis hvilende Ret ofte er tvivlsom, altid vanskelig at trænge ind i. Aaret 1848 bragte Lyssland ligesom Danmark Tilfagnen om en Reform i Straffeprocèsretten efter det engelsk-franske Forbillede. Og dette Tilfagn blev i Lyssland meget hurtig indfriet. I Aarene 1848—1850 fik de fleste daværende tyske Stater en ny Ordning af Straffeprocèsretten. Men disse Love gav med en ganske enskelt Undtagelse, nemlig den brunsvigiske Straffeprocèslov af 1849, ikke nogen selvstændig Behandling af Opgaven. Den engelske Ret kjendte man Lidet til fra første

Gaand. Man holdt sig saagodtsom ubelukkende til det franske Forbillede. Dette laa saa meget nærmere, som de tyske Rhinlande havde bevaret den i Aarhundredets Begyndelse indførte franske Procès, der saaledes i en Aarække havde udgjort en Bestanddel af den i Lyssland gjældende Ret. Under disse Omstændigheder kunde den tyske Lovgivning fra hin Tid ikke betragtes som et treble, jævnybyrdigt Led i Rækken af de Ordninger, til hvilke der ved Arbejdet paa at overføre de nye Institutioner til Danmark maatte toges Hensyn. Saaledes var Forholdet i Hovedsagen, da Regeringens Udkast hos os blev udarbejdet. Fra Lyssland var intet væsentligt selvstændigt eller nyt Bidrag til Sagens Behandling at hente. Kun den engelske og franske Ret stod som Forbillede. Det er hint Udskifts ubestridelige Fortjeneste og et Fortrin, det havde i Sammenligning med de allerførste tyske Love fra 1848—50, at det ikke ubelukkende holdt sig til den franske Procès, men i senere Stillelse overførte Retten fra den engelske Ret, som i de fleste dagjældende Love paa Fastlandet var misforstaaet og forvansket.

Da Kommissionen stred til Behandlingen af Strafferetsplejen, vare Forholdene i den omtalte Retning meget forandrede. Lyssland var traadt ind i Rækken af de Lande, til hvis Lovgivning der maatte toges særligt Hensyn, og hvis Retsvidenkab ydede vigtige Bidrag til den rette Besvarelse af mange Spørgsmaal af indgribende Betydning for Strafferetsplejens Reform. Var Lyssland kommet sent, havde det nu kastet sig over Opgaven med saa meget større Over. Medens der i England og Frankrig iagttages en vis Stillestaen paa disse Omraader, have baade Principspørgsmaal og Enkeltiteter i Lyssland været Gjenstand for levende Forhandlinger i Skrifter, Juristforjamlinger og Folkerepresentationer. Den engelske Ret er bleven dyrket og bragt til Klarhed. Nye Synspunkter ere opstillede, som ikke sjælden ere bedre grundede i Forholdets Natur end baade den engelske og franske Retts Ordning. Om end denne Besvarelse langtfra var og endnu ikke er paa alle Punkter naaet til Afslutning, stod dog Lovgivningen heller ikke stille. Det er tværtimod be-

tegnende for Ridsrummet, at saagobtsom alle tyffe Stater havde faaet nye reviderede Straffeprocesslove, der stadig og jævnt have ført den gjældende Ret frem til Hyldestgjærelse af de Forandringer, som Ridskaben havde skaffet Anerkjendelse, eller at der idetmindste forelaa Udkast, sigtende til en saadan Revision. I første Række stod, hver for sig udmærkede sig ved ejendommelige Fortrin, den badenske Lov af 1864, den württembergiske af 1868, den sachsiske ligeledes af 1868, det preussiske Udkast af 1866, og endelig det østrigske Udkast af 1867. Der kunde for Kommissionen ikke være Tvivl om, at den havde drage Nytte af dette betydelige i Tyskland udførte Arbejde. Det laa saa meget nærmere, som det maatte erkjendes, at de danske Forhold og Samfundstilstande, til hvilke de nye Institutioner skulde opsættes, ofte havde større Lighed med de tyffe end med de franske eller engelske Forhold og Tilstande. Kommissionen stod saaledes ogsaa af denne Grund paa en anden Maade ligesoverfor Opgaven end Forgængerne.

Som alt bemærket, var det langtfra, at den Reformbevægelse i Tyskland med Hensyn til Strafferetsplejen, hvis Resultater Kommissionen maatte søge at drage Nytte af, var affattet, da den begyndte sit Arbejde. Paa forholdsvist fæne Stadier af dette er der i Tyskland fremkommet meget betydningsfulde Lovgivningsarbejder. De to vigtigste er den østrigske Straffeprocesslov af 1873 samt Udkastet til en fælles Straffeprocesslov for hele det tyffe Rige. Den første slutter sig dog væsentlig til det ældre østrigske Udkast, som Kommissionen fra Begyndelsen har kunnet tage Hensyn til. Den bevarer navnlig de Ejendommeligheder, hvorved hint Udkast adskilte sig fra de almindelige tyffe Love og Udkast, og i hvilke Kommissionen havde set den rigtige Løsning af visse vigtige Spørgsmaal, især navnlig hvad der bemærkes ved Udkastets 4de Afsnit, Kap. I om Betingelserne for en Anklages Henvisning til Hovedforhandling. Det sidstnævnte Udkast foreligger i 3 Skikkelser*) fra Aarene 1873 og 1874. I den sidste Form er det vedtaget af Forbundsraadet og derefter forelagt den tyffe Rigsdag i den

*) Forvningerne i det forstnævnte gjælder Udkastet i de tre Skikkelser, hvor ikke andet udtrykkelig er sagt.

i Slutningen af Marts 1874 begyndte Session. Dette Udkast adskiller sig i alle saa Henseender fra de tidligere tyffe Love og Udkast. Paa Grund af det Tidspunkt, paa hvilket det fremkom, har det imidlertid for Kommissionen for Størstedelen kun haft Betydning til Jævnførelse med de Resultater, til hvilke den var kommen. Herved har det imidlertid vist sig, at de utvivlsomme Fremskridt, som dette Udkast indeholder, i Reglen allerede vare optagne af Kommissionen. Paa de Punkter, hvor væsentlige Afvigelser findes, kunde Kommissionen saa meget mindre finde Anledning til at forandre sit Udkast efter det tyffe, som det her oftest gjaldt Punkter, hvor dette, som ogsaa af den tyffe Kritik er gjort gjældende ikke tilfredsstiller de Krav, der stilles af Ridskaben efter det Standpunkt, den nu indtager.

Det behøver neppe særlig at bemærkes, at Kommissionens Medlemmer ikke altid have været enige om de theoretiske Synspunkter, der maatte lægges til Grund for Besvarelsen af de mange, meget omfattende Spørgsmaal, som Formen af Strafferetsplejen fremkalder. Naar de ikke desto mindre med Undtagelse af et enkelt Medlem, B. Ulfing, som i det Følgende*) særlig har gjort Rede for sin Opfattelse, have kunnet forene sig om det foreliggende Udkast, saaledes at der i dette kun paa eet Punkt fremtræder en Meningsulighed, saa have nogle Medlemmer dog ikke været uden Betænkelighed ved at slutte sig til saa vidt gaaende Forandringer, som Udkastet vil medføre. Om de nemlig end med Andre — tilsammen det overvejende Flertal i Kommissionen — erkjende de Principer, der ligge til Grund for Udkastet, for absolut rigtige og ligeledes indrømme, at en Gjennemførelse deraf i det Hæftelige paa den Maade, som Udkastet tilfigter, i ethvert Fald maa være det endelige Maal, saa have de dog ment, at de Overgangsformer, gennem hvilke man i andre Lande er gaaet over fra Indvisningsprincipet til Anklageprocessen, ikke alene hidrøre fra Misforstaaelser, men have en naturlig Grund i Overgangens Uanfælgelighed, og disse Med-

*) Se den S. 183 o. ff. nævnte Udtalelse, ligeoverfor hvilken Kommissionens øvrige Medlemmer beholde sig dels til de nævnte Lovkast ledigende Retninger, dels til Retterne til Udkast til Lov om Domsmøgens Ordning m. m.

lemmer have derfor antaget, at lignende Overgangsformer i flere Retninger bedre vilde svare til de her forhaandenværende Kræfter, som netop gennem disse Former formæntes naturligt at ville kunne udvikles til at fyldestgjøre de store Kræver, som Udfæstets Ordning unægtelig stiller. Imidlertid have disse Medlemmer dog sluttelig troet at kunne tiltræde Udfæstet, idet de ere gaaede ud fra, at dets Ordning ogsaa hos os kan gennemføres uden at udsætte Retsfæsteheden for Fare, men rigtignok kun under den Forudsætning, at man ikke vil sige de Ofre, som ville udfordres for paa anden Maade, navnlig gennem Politifororganisationen, at give det Offentlige fornødne Midler ihænde til kraftigt at værne Samfundet ligeoverfor Forbrydelser. Andre af Kommissionens Medlemmer, hvis principielle Standpunkt snarere vilde føre videre end Udfæstet, erkjende, at det under de givne Forhold og, naar Hensyn tages til det Standpunkt, paa hvilket Strafferetsplejen andsteds paa det europæiske Fastland befinder sig, maa være Fremtiden forbeholdt mulig at gennemføre en paa visse Punkter endnu mere indgribende Reform. Som Udfæstet foresligger, tør det i al Fald stille sig i Række med de Love og Udfæst fra Nutiden, som føre Reformen videst.

Til Forklaring af Stoffets Ordning i Udfæstet skal følgende bemærkes:

De to første Afsnit indeholde, hvad der kunde kaldes Lovforslagets almindelige Del, idet de i dem indeholde Forskrifter angaa Forhold, der ere fælles dels for de forskjellige Former af Straffeprocessen, dels for de forskjellige Stadier, gennem hvilke en Straffesag bevæger eller kan bevæge sig, fra Efterforskningen og indtil dens endelige Afslutning, eller som, om end af en mere særlig Karakter, ligge udenfor Straffesagens Gang (se f. Ex. første Afsnit Kap. III). Nødvendigheden eller Hensigtsmæssigheden af at forudsætte saadanne almindelige Bestemmelser, som det første Afsnit indeholder, kan ikke være Tvivl undergivet og har gjort sig gjældende ogsaa i tidligere Udfæstet samt paa tilsvarende Maade i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje. Kun om Grænsen for, hvor Reglet der her bør medtages, kan der tænkes forskjellige Meninger. Den Forskjel, som i saa Henseende paa en-

kelte Punkter viser sig imellem dette Udfæst og Udfæstet til Processen i borgerlige Domsager, har en naturlig Forklaring i Gjenstandens Forskjellighed. Navnlig er det den for Straffeprocessen ejendommelige Forundersøgelse og det Trin af Sagen, paa hvilket der er Spørgsmaal om en retslig Anklages Genvidning til Hovedforhandling, der paa den ene Side opfordrer til at tage noget Mere med, f. Ex. de Bestemmelser, som findes i Afsnittets Kap. X, men som i andre Retninger nødvendigvis maa indskrænke Omraadet, navnlig hvad angaar de almindelige Grundfætninger for Processmaaden. At det dernæst ogsaa er rigtigt at samle som et for hele Straffeprocessen fælles Parti de Forskrifter, der findes i Forslagets 2det Afsnit under Dørfkriften „om Midler til Opnaaelse af Straffesagers Formaal“, derfor er det et vigtigt Vidnesbyrd, at denne Vej er fulgt i alle de nyere fremmede Straffeprocesslove og Udfæst. Det er navnlig Hensynet til, at der saavel før som efter, at Anklage er rejst, kan blive Spørgsmaal i det Mindste om de fleste af de her omhandlede Forholdsregler, som gjor, at enhver anden Ordning dels bliver mindre naturlig, dels vil medføre Gjentagelser og dog udsætte for, at Synspunkter og Spørgsmaal blive upaaagtede, der ved den samlede, for alle Processstadier fælles Behandling ikke saa let kunne undgaa Opmærksomheden. Det Anførte finder ogsaa særlig Anvendelse paa de Partier i det 2det Afsnit, som handle om Bevismidlerne. Disse ere nemlig i Straffeprocessen ikke blot Bevismidler i strengere Forstand, beregnede paa den dømmende Ret, men de ere ogsaa Oplysningsmidler, om hvilke der bliver selvstændigt Spørgsmaal for de formaals Etyh, der betegne den Anklages forudgaaende Undersøgelse. Forskrifterne herom kunne derfor ikke passende, som i Udfæstet til Processen i borgerlige Domsager, bringes i Forbindelse med Domsbehandlingen.

Fra det 3die til det 6te Afsnit omhandler Udfæstet de Straffesager, der forfølges af Statsanklageren eller Politiet, altsaa de af offentlige, dertil bestfittede Myndigheder paatalte Sager, en Klasse, som selvfølgelig vil udgjøre Hovedbestanddelen af dem, for hvilke Regler blive at søge i Loven om Strafferets-

plejen. Af disse Affnit handler det 3die om Underfølgelsen, førend Anklage er rejst, hvad enten Domsagen skal behandles for Landdretten eller for Underretten, det 4de og 5te Affnit handle hver for sig om Domsagers Behandling ved Landdretten og ved Underretten, det 6te Affnit endelig om Retsmidlerne. I det 7de Affnit gives Regler for Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanlageren eller Politiet, men som dog høre under Lovens Omraade. For disse herregne Sager har Udskæft vel for en stor Del kunnet indskrænke sig til at henvise til de i 3die til 6te Affnit givne Forordninger, men har dog ikke ganske kunnet undvære særlige Regler. Det 8de Affnit om Fuldbyrrelsen af Domme i Straffesager og det 9de om Omkostninger og Rettergangssteder ere atter særlige Affnit, men deres naturlige Plads maatte blive efter de Affnit, der omhandle Procesmaaden. Det 10de Affnit indeholder Forordninger om Lovens Træden i Kraft og de fornødne Overgangsbestemmelser.

Sørste Affnit.

Almindelige Bestemmelser.

Kapitel I.

Om Lovens Virkekræft.

Det første, som der maa blive Spørgsmaal om i det første, der indeholder Lovens almindelige Bestemmelser, er at afgrænse Lovens Virkekræft i saglig Henseende. Den almindelige Regel her følger vel ligesom af, hvad der ligger i Navnet Lov om Strafferetsplejen; men efter den nugældende Ret er det dog hverken alle Spørgsmaal om Straf eller alene Spørgsmaal om Straf, som behandles efter den kriminelle Procesregler, og det bliver altsaa et Spørgsmaal, om og i hvilken Udstrækning disse Afgørelser fra det Almindelige skulle bevares, indskrænkes eller udvides. Som bekendt, er der efter den nugældende Ret visse Klasser af Straffesager, der forfølges som borgerlige Retstrætter, nemlig dels de, der ved Lovgivning er henviste til privat Forsøgning, dels de, der anlægges af

andre offentlige Myndigheder end Justits- og Politimyndighederne, saasom Sager angaaende Lovsbryd, angaaende Stempelovertrædelser (E. 19de Febr. 1861 § 82) m. fl. Denne Ejendommelighed har i den nugældende Ret sin Forklaring i Reglen om Paatalen af disse Sager. Paatalen udelukker nemlig Anvendelsen af den gjældende kriminelle Proces, som kun er en Proces for Straffesager, der vedkomme Justits- og Politimyndighederne; paa den anden Side omfatter den oprindelig særlig og almindelig civile Proces endnu sig selv ikke blot, hvad der kunde henføres under Begrebet om en borgerlig Retstrætte, men enhver Klasse af Retssager, som ikke ved Lovgivningen er udfæstet.

Der er nu sikkert hverken Grund til at ophæve Reglen om privat Paatale af visse Lovsbrydelser, eller til at udelukke særlige Forvaltningsmyndigheder fra, om end ikke node dem til, selv at paatale Handlinger, der gjøre Brud paa Love, hvis Haandhævelse paahviler dem (jf. Udskæfts § 38). Men denne Omstændighed vil under den forandrede Straffeprocess ikke gjøre det nødvendigt at behandle de nævnte Straffesager som borgerlige Retstrætter. Hvis det da maa erkendes, at de trods Paatalens Ejendommelighed have det væsentlige tilfælles med de Straffesager, som forfølges af den offentlige Anklagemyndighed, kan der ikke være Tvivl om, at de bør drages ind under den om Strafferetsplejen handelende Lovs Omraade. Foraaarbit Paatalens Særegenhed medfører Nødvendigheden af visse ejendommelige Regler, bliver det denne Lovs Opgave at fastsætte det Fornødne herom. Det, der nu efter Forholdets Natur maa betegnes som det egentlig væsentlige ved en Straffesag, det, der nemlig altid maa begrunde en Forskjel mellem Strafferetsplejen og den almindelige borgerlige Retssage, trods al den Tilnærmede, der vil følge af Fællesskab i Mundtlighedsprincippet, af Inkvisitionsprincippets Dygtighed eller Indskrænkning i hin og de væsentlige Lempelser i den strenge Forhandlingsmaxime i denne, det er ikke en Særegenhed ved Paatalen, men netop dette, at den er en Sag om Paalæg af Straf. Thi da Straf efter sin Natur kun bør anvendes af Staten, naar den Sigtede er skyldig, og aldrig blot